

Міністерство
аграрної політики
та продовольства України

Український інститут
експертизи сортів
рослин

СВІТОВІ РОСЛИННІ РЕСУРСИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції
(7 червня 2019 р., м. Київ)

Інформаційний спонсор:
*журнал «Сортовивчення
та охорона прав на сорти рослин»*
journal.sops.gov.ua

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (7 червня 2019 р., м. Київ) / М-во аграр. політики та прод. України, Укр. ін-т експертизи сортів рослин. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2019. 266 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку».

Висвітлено теоретичні та практичні питання, пов'язані зі світовими рослинними ресурсами. Розглянуто актуальні питання селекції і генетики, сортовивчення, експертизи та методів ідентифікації сортів рослин, охорони прав на сорти рослин, насінництва, ринку сортів та насіння, рослинництва та землеробства, а також біотехнології та біобезпеки.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, аспірантів та студентів ВНЗ аграрного профілю, спеціалістів сільського господарства, зокрема на спеціалістів сфери охорони прав на сорти рослин та селекціонерів.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СЕЛЕКЦІЯ І ГЕНЕТИКА СОРТІВ РОСЛИН

Malii Aliona Effect of induced mutagenesis in soybean productivity in the Republic of Moldova	10
SÎROMEATNICOV Iulia, COTENCO Eugenia Morphological particularities in the new <i>Solanum Lycopersicum</i> L. tomatoes obtained <i>in vitro</i>	11
SÎROMEATNICOV Iulia, COTENCO Eugenia Variability and equality of biochemical qualitative characteristics in new tomato varieties obtained <i>in vitro</i>	13
Байструк-Глодан Л.З., Хом'як М.М., Жапалеу Г.З. Різноманітність кормових і газонних трав Передкарпаття	15
Васько Н. І., Солонечний П.М., Солонечна О.В. Ступінь домінантності у F1 ячменю від схрещування з голозерними сортами	18
Вечерська Л. А. Ступінь і частота трансгресій за елементами продуктивності у F2 полба звичайна озима /пшениця тверда озима	21
Вільчинська Л. А., Городиська О.П. Новий сорт гречки 'Олеся'	22
Волкова Н. Е., Січкач В.І., Кривенко А.І. Маркерна селекція гербіцидостійких сортів нуту	23
Горай Г. О. Селекційно-генетичний потенціал квітничково-декоративних рослин родини <i>Papaveraceae</i> Juss.	25
Горобець В.Ф., Щербакова Т.О. Походження сортів півоній <i>Itoh Group</i>	27
Демченко О. О. Історія інтродукції та сучасний стан використання таксонів роду <i>Viburnum</i> L. В Україні	29
Козуб Н. О., Созінов І. О., Блюм Я.Б. Частоти алелів мінорного локусу <i>gli-a3</i> в групах українських сортів пшениці м'якої озимої і асоціації з його участю	31
Компанець К.В., Петренкова В.П., Кучеренко Є.Ю Залежність рівня зараженості зерна ячменю ярого збудниками хвороб від метеорологічних умов вирощування культури	34
Лавриненко Ю.О., Марченко Т.Ю., Забара П.П. Інноваційні гібриди кукурудзи для умов зрошення	35
Ласкавий В.В. Оцінка нових сортів і елітних гібридних форм сливи селекції Дослідної станції помології ім. Л.П. Симиренка	38
Лісова Г. М. Стійкість сортів пшениці озимої різного еколого-географічного походження до ураження збудником бурої іржі в зоні Правобережного Лісостепу України	40
Молодченкова О. О., Картузова Т.В., Безкровна Л.Я. Дослідження біохімічного складу насіння зернобобових культур у зв'язку з селекцією сортів продовольчого напрямку	42
Палінчак О.В., Заверталюк В.Ф. Створення гібридів дині звичайної вітчизняних сортотипів	44

Ковтун-Водяницька С. М. Огляд проблематики збереження та відтворення сільськогосподарського рослинного різноманіття	195
Колояніді Н. О. Маса 1000 зерен сортів нуту залежно від агротехнічних прийомів вирощування	198
Кутовенко В. Б., Костенко Н. П., Семчишин Б. Л. Морфологічні особливості сортів квасолі виткої в Лісостепу України	200
Лиховид П. В. Вплив двокомпонентного фунгіцидного протруйника на основі тритіконазолу та піраклостробіну на показники початкового росту і розвитку рослин кукурудзи цукрової	202
Лозінська Т.П. Динаміка наростання вегетативної маси пшениці твердої ярої в умовах дослідного поля Білоцерківського НАУ	204
Любич В. В., Железна В. В. Гарбуз – цінна сировина для збагачення хлібобулочних виробів	205
Макуха О. В. Вплив строків сівби та глибини загортання насіння на біометричні показники рослин фенхелю звичайного	206
Ночвіна О.В., Гринів.С.М., Носуля А.М. Аналіз національних та світових сортових ресурсів сорго звичайного (двокольорового) (<i>Sorghum bikolor L.</i>)	208
Панфілова А.В., Гамаюнова В.В. Вирощування сортів ячменю ярого за оптимізації живлення в умовах Південного Степу України	210
Панченко Т. В., Лозінський М.В., Панченко М.Т. Формування урожайності зерна пшениці озимої за різних попередників та років вирощування в умовах центрального Лісостепу України	212
Педаш Т. М., Гирка Т.В. Сажкові хвороби кукурудзи та стійкість до них сучасних гібридів в умовах Північного Степу України	214
Сидякіна О.В. Сучасний стан родючості ґрунтів півдня України та шляхи його покращення	216
Штанько І. П. Сортіві ресурси хмелю звичайного (<i>Humulus lupulus L.</i>) в Україні	218
Ящук Н. О., Деняченко М. О. Технологічні показники зерна жита озимого залежно від умов зберігання	221
Белокопытова Л. П. Семенная продуктивность и посевные качества семян огурца женских линий жл-95 и жл-43 при различной густоте стояния растений	222
Гуманюк А. В., Майка Л. Г. Основные факторы, влияющие на плодородие почвы и устойчивость земледелия	224
Мащенко Н.Е., Боровская А.Д. Вторичные метаболиты высших растений как регуляторы роста и развития овощных культур на примере моркови	227
Симченков Д.Г., Гвоздов А.П., Булавин Л.А. Влияние способов обработки почвы на продуктивность звена зернового севооборота	229

Иванова Е.В., Андроник Е.Л., Маслинская М.Е. Морфологический анализ и оценка типичности элитных растений популяций сортов льна масличного	232
Куделко В. Н., Лузинская Н. А., Кошевой П. О. Новые белорусские сорта проса	234
Лузинская Н. А. Сорта гречихи белорусской селекции	236
СЕКЦІЯ 5. НАСІННИЦТВО, РИНОК СОРТІВ ТА НАСІННЯ	
Захарчук О.В., Ткачик С.О., Завальнюк О.І. Становлення насінневого ринку в Україні, інноваційний шлях розвитку	239
Влашук А.М., Дробіт О.С. Вирощування насіння нуту на півдні України	242
Климишена Р. І. Крупність зерна ячменю озимого сорту 'Вінтмальт' залежно від технологічних факторів	243
Колесник І.І. Ринок сортів гарбуза Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААН	245
Сало І. А., Попова О. П. Життєвий цикл сортів на ринку плодів і ягід	247
СЕКЦІЯ 6. БІОТЕХНОЛОГІЯ ТА БІОБЕЗПЕКА	
Hajiyeva A.F., Shiklinski N.M. Evaluation of genetic diversity and study of genetic relationship between ISSR markers and local winegrape samples	250
Андрущенко О. Л. Біоекологічна безпека вирощування щириці (<i>Amaranthus L.</i>)	252
Богославець В.А., Коломієць Ю.В. Індукція калюсу і регенерація пагонів у рослин томата	253
Коломієць Ю. В., Григорюк І. П., Буценко Л. М. Сортівна специфічність рослин томатів за ураження збудниками бактеріальних хвороб	254
Меженний В.О., Якубенко Б.Є., Чурілов А.М. Систематична оцінка флори мошногірського кряжу та її адвентивна фракція	256
Стефківська Ю.Л. Вплив та заходи захисту сільськогосподарських посівів, інших угідь від багатодічних шкідників	257
ЯКУБЕНКО Б. Є., ЧУРІЛОВ А. М., ЯКУБЕНКО Н.Б. Розподіл рослин флористичної структури відновлюваних угруповань лучної рослинності за типами надземних систем у лісостепу України	260
Дупашку Л.Ф., Цымбалюк Н. И., Дупашку Г.А., Слэнина В. А. Антимикробная активность экстрактов танинов из черного чая	262
Хумуд Бутхаина Мохаммед Хумуд, Юдакова О. И. Индукция прямого органогенеза в культуре in vitro зрелых зародышей кукурузы	264

крема зона Степу є житницею хлібів. Основною причиною формування нестабільних рівнів урожайності зерна та його низької якості є недостатня кількість добрив і перш за все азотних. Так, якщо у 1986–1990 рр. на 1 га посіву азоту вносили 84 кг, то у 2015 р. – 68,5 кг. При цьому істотно скоротилися обсяги застосування органічних добрив і сумарне надходження азоту зменшилося відповідно зі 131,5 до 70,5 кг/га. У зв'язку з цим на сьогоднішній день загострюється проблема дефіциту білка, яку можна частково вирішити за рахунок застосування сучасних рістрегулюючих речовин по фону внесення невисоких доз мінеральних добрив. Зокрема, нашими дослідженнями визначено, що на варіантах без добрив у середньому за роки досліджень у зерні сорту 'Адапт' містилося 10,3 % білка, сорту 'Сталкер' та 'Еней' – відповідно 10,4 та 10,9 %. При цьому внесення лише мінеральних добрив до сівби забезпечило збільшення зазначеного показника залежно від сорту на 7,6–9,6 в.п., а проведення по їх фону позакореневих підживлень – на 10,4–18,3; 12,6–16,8 та 12,1–16,8 в.п. залежно від сорту.

У середньому за роки досліджень сорти та варіанти живлення позначались як на вмісті у зерні ячменю ярого білка, так і його умовному зборі з одиниці площі посіву. Так, за внесення помірної дози мінерального добрива під ячмінь ярий умовний збір білка по сорту 'Адапт' порівняно до неудобраного контролю збільшився на 21,2 %, сорту 'Сталкер' – на 22,9, а сорту 'Еней' – на 18,4 %. Проведення позакореневих підживлень збільшило зазначений показник на 25,7–36,6 % по сорту 'Адапт', на 28,9–35,7 % – по сорту 'Сталкер' та на 26,2–34,0 % – по сорту 'Еней'.

Отже, оптимізація живлення рослин сприяє посиленню ростових процесів ячменю ярого, що у підсумку забезпечує збільшення його зернової продуктивності та вмісту білка у зерні.

УДК 633.11«324»:631.559.2(477.4)

Панченко Т.В., Лозінський М.В., Панченко М.Т.

Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

e-mail: panchenko.taras@gmail.com

ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ ПОПЕРЕДНИКІВ ТА РОКІВ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Одним з найменш затратних та високоефективних способів зростання урожайності та якості зерна пшениці озимої є дотримання сівозміни та добір кращих попередників. На жаль в сучасних умовах інтенсивного виробництва сільськогосподарської продукції зробити це досить складно. В Україні є кілька причин які ускладнюють добір оптимальних попередників та дотримання сівозміни – це суттєве зростання площ під так званими комерційними культурами (соняш-

ник, кукурудза у 2017 році – 38,1 % посівних площ с.-г. культур), які є поганими попередниками практично для всіх сільськогосподарських культур. Ще 20 років тому вважалось, що максимально допустимі площі під соняшник в Україні становлять 1,5 млн га, а у 2016–2017 роках площі висіву зросли більш ніж у чотири рази та становили 6,073–6,033 млн. га. Розпаювання землі та перехід с.-г. угідь від одного виробника до іншого призводить до неможливості створення сівозмін. Багато виробників с.-г. продукції мають 100 % насичення сівозміни зерновими культурами, що не дає можливості підібрати не тільки кращий, але навіть хороший попередник для сівби пшениці озимої.

В своїй роботі ми дослідили вплив попередників та років вирощування на урожайність зерна пшениці м'якої (*Triticum aestivum* L.) озимої сорту 'Золотоколоса', що вирощувався в науково-виробничому центрі Білоцерківського НАУ протягом 2013–2016 років.

Попередники суттєво впливали на зміну величини урожайності пшениці озимої. Кращими попередниками з досліджуваних виявилися горох на зерно та ріпак озимий у яких середня врожайність за чотири роки становила 71,4–71,9 ц/га. На наш погляд це пов'язано в першу чергу з накопиченням вологи у ґрунті, тому, що майже три місяці (липень, серпень, вересень) до сівби пшениці озимої (30 вересня) поле трималося у вигляді пару.

Помітне зниження урожайності, порівняно з попередниками горох та гірчиця біла, спостерігається при сівбі пшениці після просапних культур пізніх строків збирання кукурудзи на зерно та соняшника. Урожайність на даних варіантах дослідів порівняно з контролем нижча на 14,3–26,5 ц/га.

Нижча урожайність також спостерігається за сівби після озимих попередників пшениці та ячменю. На даних варіантах урожайність порівняно з контролем нижча на 19,1–22,1 %, тобто на 13,7–15,9 ц/га.

Аналіз по рокам вказує, що оптимальним за погодними умовами роком був 2016. У даному році приріст урожайності порівняно з найменш урожайним 2013 роком становив у середньому – 11,5–32,8 %. Найбільший приріст залежно від року вирощування по попереднику соняшник – 13,2 ц/га.

Частка впливу досліджуваних факторів на урожайність пшениці озимої вказує, що найбільше на її величину впливає добір попередника – 82,36 %, і суттєво менше рік вирощування – 14,83 %, хоч і роки суттєво відрізнялися за кількістю опадів та температурними умовами. Влив інших факторів -1,65 % та взаємодія факторів – 1,17 % досить незначна і знаходиться в межах похибки.